

Алла Гембарук
(Умань, Україна)

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Сучасний стан міжнародних зв'язків України у різноманітних сферах життєдіяльності, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії зумовлюють певні трансформації у сфері освіти як важливого державного інституту. Реформування навчального процесу у вищих навчальних закладах нашої держави здійснюється відповідно із загальноєвропейськими вимогами до якості освіти: інформатизація освітнього простору, інтеграційні процеси в сучасній вітчизняній освіті, налагодження співпраці з європейським навчальними закладами в сфері навчальної та наукової діяльності, студентські міжнародні обміни, можливість здобуття другої вищої освіти та навчання за магістерськими програмами за кордоном.

Усе це зумовлює зростання статусу іноземної мови як важливого засобу міжкультурного спілкування, а відтак, – удосконалення цілей, змісту, методів, прийомів і засобів її навчання відповідно до вимог Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти. Ми поділяємо думку відомого методиста О.Б. Тарнопольського, що реформа повинна починатися з перебудови системи підготовки майбутніх учителів / викладачів іноземних мов та перекладачів. Саме ці фахівці повинні впроваджувати положення, які сприяють перебудові мовної освіти в середній та вищій школах.

Проблема становлення майбутнього педагога, формування необхідних професійних навичок розглядалась у працях багатьох дослідників: Н.В. Кузьміна, С.А. Сластьоніної, А.І. Щербакова, А.К. Маркової, О.Б. Тарнопольського та інших. На їхню думку, головним завданням є підготовка фахівців, які творчо мислять, вміють аргументувати та відстоювати свою точку зору.

Метою навчання іноземної мови у вищій школі на сучасному етапі є оволодіння студентами комунікативними компетенціями, що дозволять реалізувати їхні знання, вміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань в реальних життєвих ситуаціях. Базуючись на Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти, програма з англійської мови для університетів / інститутів (2003) ставить досить високі вимоги щодо вмінь усного мовлення студентів. Для ефективного формування іншомовної комунікативної компетенції програмою пропонується широко використовувати спонтанні бесіди, рольові ігри, роботу в парах і малих групах тощо.

Отже, якісна мовна підготовка студентів сьогодні не можлива без використання сучасних інтерактивних технологій навчання, які спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу. Існують різні варіанти цього напрямку в сучасній методиці, які мають різні назви – “Whole Language Content Approach”, “Cognitive Approach”, “Content-Based ESL Program”, “Cognitive Academic Language Approach”, “Co-operative Learning”, “Interactive training”.

Інтерактивні технології навчання – це така організація процесу навчання, яка базується на взаємодії всіх його учасників. *Метою інтерактивного навчання* є створення комфортних умов навчання, за яких студент відчуває успішність, свою інтерактивну досконалість, що робить продуктивним сам освітній процес. *Основними принципами інтерактивного навчання* є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (learner-centered lessons), цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії при наявності віри у викладача в успіх своїх студентів, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук.

До сучасних інтерактивних технологій навчання відносяться:

1. Навчання у співробітництві (ажурна пилка (мозаїка), коло ідей, мікрофон, інтерв'ю, мозковий штурм, дерево рішень, круглий стіл, ток-шоу, телеміст, дискусія, дебати).
2. Проектна робота.

1. Рольова гра.

Як засвідчує практика, студенти беруть активну участь у дискусіях, у рольових, ділових та ситуативних іграх, виконують різноманітні проекти. Метод проектів як один із найефективніших методів розвитку критичного мислення здобув найбільше визнання серед педагогів, тому розглянемо його детальніше.

Проект – це робота, що самостійно планується і реалізується студентами. Проектна робота є синтезом мовленнєвої, інтелектуальної, пізнавальної та творчої діяльності.

За критерієм методу збору інформації та форми презентації виконаної роботи проекти поділяються на:

- *виробничі* (діяльність учасників проекту зорієнтована на соціальні інтереси самих учасників, результати мають бути представлені у формі звітів, письмових робіт, журналу тощо);
- *інформаційно-дослідницькі* (учасники працюють або у невеликих групах, шукають необхідну інформацію та презентують її в усній чи письмовій формах);
- *проекти-огляди* (проведення опитування, анкетування за визначеною проблемою, аналіз даних та пред'явлення результатів);
- *організаційно-ігрові* (учасники беруть на себе різні ролі, зумовлені характером і змістом проекту, та демонструють результати своєї діяльності у вигляді дискусії, драматизації, презентації).

За критерієм участі викладача та студентів у виборі типу, тематики, послідовності виконання проекти поділяються на:

- *керовані (структурні)* (викладач визначає тематику, матеріали та форми виконання проекту);
- *напівкеровані (напівструктурні)* (викладач та студенти беруть участь у визначенні тематики, відбору матеріалу та форми пред'явлення результатів);
- *проекти вільного вибору (неструктуровані)* (студенти самостійно визначаються з темою, матеріалами та формою презентації результатів).

У методиці виділяють *чотири основні етапи виконання проекту*:

1. *Етап планування* (вибір та обговорення теми проекту, визначення цілей, створення робочих груп);

2. *Етап підготовки* (розподіл завдань щодо збору інформації, виготовлення матеріалів та документування результату, визначення форми презентації);

3. *Етап презентації* (пред'явлення виконаної роботи у визначеній формі);

4. *Етап підведення підсумків* (оцінювання і аналіз результатів).

Проекти можуть бути представлені таким чином:

- творча робота з малюнками, аплікацією, вирізками з періодичних видань;
- стіннівка;
- тематична виставка поробок;
- фотоколаж;
- плакати, буклети, проспекти;
- випуски газет чи журналів на одну з тем;
- створення радіо й телепрограм;
- проведення вечірок (концертів, вистав і свят);
- організація прес-конференцій;
- ігри, вікторини;
- інтерв'ю тощо.

Незалежно від форми презентації, проект спрямований на реалізацію творчого потенціалу студентів, вміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично та нестандартно мислити, що необхідно майбутньому педагогу у його професійній діяльності.

Загалом можна констатувати, що інтерактивні технології навчання є основою для майбутньої професійної діяльності студентів-майбутніх учителів / викладачів іноземних мов та ефективним засобом формування іншомовної комунікативної компетенції.